

Avântul

Piatra-N. 7 Ianuar 1929

ANUL II No. 45

APARE SĂPTĂMÂNAL

SUB DIRECȚIUNEA D-LOR

D. L. Stăhiescu și C. N. Turcu

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA

Strada Apele Minerale No. 8

Din pricina numeroaselor zile de sărbători, care s'au succedat la mici intervale, ziarul nostru nu a putut să apară Lunea trecută, în ajunul Anului nou.

Avântul urează acum mulți ani fericiți cititorilor și abonaților săi.

Anul nou

Un revărsat de zori după o noapte întunecoasă, un ilman de speranțe după o rătăcire zădărnă, o punte de trecere între două tinuturi, brazdă de pârâul vremelnice, este ziua care înfrunghiează anul, precum firma avată conținutului, simbolul mulțimeii vieților și faptelor trăite, abstractul, ansamblul relativității lor.

Cu cât alai crăsc nu întâmpină toată suflarea omenescă sosirea acestei mărețe zile! Anul nou nu aparține numai unei națiuni, nici numai unei confesiuni sau religii, ci la toată zidirea omenescă. Cu toate că anul nou al celorlalte religii nu coincide cu anul nou al creștinătății, dar nici adeptii lor nu pregăt de a cinși într-un mod deosebit această nemorabilă dată.

Cu deosebire la popoarele creștine, moștenitoarele datinelor strămoșesti ale poporului roman, ziua cea le oferă pământului prilejuri de manifestarea donzilor de prietenie, prin petreceri vesele și prin urări de fericire. Ce altceva hirlănesc horele flăcăilor, caprele înzoronate, flanii, urătorii, pornitorii din biciuri, fluerători, mascați și toți bufonii ceteilor de tineri, de cât viață, unghi și fericire!

Anul bisericesc, anul scolar, anul financiar, anul judecătoresc, încep fără mulțime festivitate, fără să posoneze de cât un restrâns număr de cetățeni. Anul civil, însă, prin farmecul tradiției de mil de ani, atrage în întâmpinarea lui pe toți muritorii.

Anul nou însă nu este ocazie numai de distracție și de veselie. Anul nou înseamnă și un popor de reculegere, un bilanț de profit și pierderi, o revizuire de conștiință, o modificare de tactică pentru viitor, după biruințele sau înfrângerile din trecut.

În viața sufletească, religia care o cercetare lăuntrică a gândurilor, vorbelor și faptelor de până aici și o îndreptare a moravurilor, de care atât de mult se simte nevoe în secolul idealurilor din timpul de față. În acest domeniu morala religioasă se întâlnește cu morala socială, care pretinde același lucru.

Noul an trebuie să atragă luarea aminte a muncii la muncă, la economie și la împunerea luxului, care sărăcește și prostitulază multe familii. Noul an să ne mărească dragostea de neam și interesul pentru apărarea hotarelor, prin sacrificiile necesare dintre noi, în scopul înnobilării mijloacelor tehnice pentru această apărare. Dumnezeu să ne ajute în îndeplinirea tuturor bunurilor noastre dorinți!

Pr. GH. VERȘESCU

MĂRTURISIRI PRO DOMO

Mărturisiri nu în înțeles creștin — pentru că nu frica de apropierea ciului care va suna ne silește să le facem. Ci mărturisiri păgâne, făcute cu impertinență învinsului care se simte superior biruitorului — pentru că în biruință nu valearea brută a animalului e prețuită, ci forța morală a omului.

Iată de ce mărturisirile noastre nu vor fi decât strigăte de biruință — de biruință nobilă câștigată prin jertfe de care nu avem a ne sfii...

Ca acest al 45-lea număr, intrăm în anul al II-lea al vieții ziarului nostru. Încheiem socotelile unui an de apariție demnă de regularitatea unui cronometru, cu un deficit de circa 25-30.000 lei. Fără a mai adăuga jertfa intelectuală, cheltuită devalma cu toți acei prieteni, desinteresați, cari au semnat, săptămânal, coloanele ziarului nostru — fără altă răsplată decât aceea a mulțumirii de sine, pricinuită de aprobarea — fățișă uneori, tacită altădată — a unei mii de cititori permanenți.

Pentru noi, la vârsta acestor tineri, când risipa entuziasmului se poate face din belșug, jertfa aceasta materială și morală nu este prea mare. Dăruirea și spiritul original în care am pornit, surprizele de orice fel intrau în prevederile noastre. Enorm de mare nise pare însă îndoleanța celor ce s'au îndărădnicit, un an în-

treg în a nu ne înțelege; nepăsarea celor cari cu o diabolică încăpăținare au găsit de cuviință — cu toate apelurile noastre repetate și cu toate că știau singurele rezerve de existență ale ziarului — să nu-și îndeplinească o datorie onorabilă față de o acțiune desinteresată și pur românească: plata infimei sume 120-150 lei, costul abonamentului pe anul expirat.

Să ne ierte cititorii noștri că de această dată încercăm să spunem cuvinte mai tari — intră în obiceiul nostru — lucrul cred că s'a observat adeseori — să fim sinceri, nu numai cu noi înșine, dar și cu cei din jurul-ne. Și să stăm de vorbă mai mult ori mai puțin politicoși, după gradul de înțelegere al celor cu cari ne angajăm în discuție.

Deci purul adevăr — fără supărare. Și îl spunem pentru cititorii și abonații conștiințioși, pentru că se știe că mai avem și o altă categorie de cititori și abonați.

Atât numai. Noi vom merge înaintea, fără a ne păsa de dășii.

Amintim doar, în trecut, că într'un număr apropiat, alături de o listă a oamenilor ce și-au îndeplinit, încă dela început o datorie de conștiință față de o publicație românească, vom publica și o altă listă, a celorlași, cari au crezut că vor avea satisfacția drăcească de a se numi „cioclii Avântului”.

C. N. TURCU

AMBASADORUL SPIRITULUI ROMÂNESC

După tovarășia de prost augur din recente alegeri, după o lungă și acerbă campanie antiguvernamentală și după magistralul discurs la mesaj, rostit în camera — unde a făcut pe lângă oferte curtenitoare guvernului și aporie de atitudini paradoxale — a plecat în străinătate, în obșnuitul-i turneu de propagandă în numele culturii și al civilizației românești.

Într'adevăr, d-l N. Iorga — colosul culturii noastre — își găsește, în această direcție, cea mai potrivită activitate, pe care o poate pune realmente în serviciul patriei și neamului pe care îl reprezintă.

Englezii au un proverb: The right man in the right place — adică: fiecare om la locul ce i se cade.

Pentru cei care doresc să cunoască pe marii oameni ai neamului românesc.

Pregătind, după documente, o lucrare despre **Viața și activitatea politică a marelui Român Costache Negri**, lucrare pe care o voi resuma la o viitoare conferință, ce am de gând să țin în luna Ianuarie 1929, când se împlinesc 70 ani dela **Unirea țărilor surori** Muntenia și Moldova, public azi discursul-toast ținut de Costache Negri acum 80 de ani, la Paris, în ziua de Sf. Ștefan în mijlocul românilor exilați și studenților români ce se aflau atunci în capitala Franței.

În cuprinsul acestui discurs reies marile acte: **Unirea țărilor surori și secularizarea averilor mănăstirești**, în care C. Negri joacă cel mai însemnat rol în anii următori.

DANIEL CLAIN

Inginer Inspector General Silvic Pensiune, Piatra-Neam

T U A S T

Ținut de către Costache Negri la Paris, în 27 Decembrie 1848, în mijlocul românilor emigrați și al studenților români.

«Depărtați de darnicul sân al mamei Patrii, fraților Români, dulce ne e astăzi a înnoi neperitoarea amintire a marelui Ștefan, domnul războinic, zidul creștinătății, către care s'au sfărâmat în trecerile lor neamuratele ordii ale păgânătății, zidul neclintit, ce în timp de 46 de ani a oprit învingerile sălbatecilor cohorte musulmane, cari aveau de țintă cotorpirea Europei.

«Și, însă, care a fost răsplata noastră pentru atâtea lupte crâncene? Numai prestigiul istoric, căci sângele vărsat pentru Europa este acoperit cu

Demisia d-lui Costinescu ?

ori o primenire urgentă și imperios necesară

Cel care scrie aceste rânduri — a mai declarat-o și altădată — nu face nici un soi de politică. Ceeace, desigur, nu-l poate obliga să rămână insensibil la asemenea manifestări ale județului nostru.

Cu o obiectivă imparțialitate am reușit — în decursul timpului — datorită diferitelor persoane de diverse ideologii politice, să mă informez cu precizie despre modul de funcționare al celor câtorva nuclee politice din județul nostru și — să fiu iertat de indiscreție — și despre unele dedesubturi de ordin intim — familiaro-politic... dacă se poate spune astfel.

Dar nu vreau întreprinde răscoliri și intrigă.

Articolul acesta îmi este sugerat de o informație a unui ziar „democrat” și independent din localitate, unde se făceau pronosticuri despre o... eventuală demisie a d-lui doctor Costinescu, din fruntea organizației locale. Și informația amintită mi-a înprospătat și amintirea convulsivunilor tragice ale candidaților liberali în trecutele alegeri.

«Căderea» dela cameră a d-lui Costinescu este un fapt semnificativ. Noi îl bănuim. Unii fruntași ai organizației, susțin însă că ea se datorește reactivității unor alți fruntași. (Cu atât mai rău pentru cei dintâi, aceasta dovedind că forțele partidului s'au bizuit întotdeauna, pe aceștia din urmă.)

E interesant însă de știut care ar fi motivul expectativei celor din urmă...

...Ceva putred trebuie să fie în actuala organizație a partidului liberal din localitate. Ceva cu atât mai putred cu cât o primenire care s'a anunțat de vre-o 3-4 ani, nu s'a mai produs nici astăzi. Este atâtea îmbolmăjire acolo în comitetul a-

continuare pe pag. 2-a

o neagră uitare!

Adâncă pildă că: pe nădejdea și pe ajutorul altora să nu cate în zadar a se răzimi suferitoarea omenire!

«Căți alți domni pământeni au luat parte la acea îndelungă luptă pentru stănta cruce! — nime strălucite, cari vor rămâne veșnic neșterse din inimile fiilor României, pe cât timp va mai bate în lume o inimă de român!

«Mircea, mare în pace, mare în războaie!

«Mihai Viteazul frunte între viteji, biruitorul a sute de mii de dușmani, c'o mână de fruntași cât și el nepăsător de moarte.

«Novac hatmanul mâna dreaptă a lui Mihai, el care s'rigă înaintea unei crunte loviri!

— «Agerii mei frați decât o v'ază cu rușne, mai bine zecă morți cu cinste!»

«Și însă, inima-mi se împovără de

continuare pe pag. 2-a

Demisia d-lui Costinescu ?

ori o primenire urgentă
și imperios necesară

continuare din pag. 1-a

cela executiv cu aspect de morgă — încât nici nu se prea știe precis care sunt sprijinitorii și conducătorii organizației.

Parlamentarii (de drept divin — norocul e că nu prea au sau nu au deloc demni urmași de sex masculin, așa că generația viitoare a scăpat de pacostea eredității) nu s'au gândit niciodată la viața partidului. Au acceptat o situație de fapt — lașă — supunându-se unor calapoade fixe și inaccesibile, unui cuvânt de ordine, căruia însuși șeful pare că nu i se împotriva.

Nici când nu se îndrăznit nimeni să protesteze că personalități active cu voinți tenace și gânduri clare, sunt barate de vicioasa voință — ordin a unui grup putred și anchilozat care se numește comitetul executiv.

Sunt câțiva acolo, pe care noi îi cunoaștem. Nimic nu le aureolează faptele și trecutul, în afara de o lungă și rușinoasă ucenicie slugarnică la poartă întâilor organizatori — cari la drept vorbind — niciodată nu i-au prea luat mult în seamă.

Aceștia au azi conducerea partidului. Au introdus o politică de aranjamente familiare, de inter-procopsire și de inter-afaceri de orice soi.

Nimic nu se lucrează deschis, la lumina zilei. Nimic nu se aranjează cinstit și conștiincios. Nimic nu se efectuează în linie dreaptă. Totul se face și se învârtă într'un fel de spirală — i-aș zice — închisă, cu pasul sfârșit. O întreagă Spiro-politică este toată acțiunea actualului comitet executiv al organizației liberale din județul nostru.

Așa stând lucrurile cum vrem să nu existe frunțași degustați, cari să stea, la alegeri, în expectativă ! Și cum, mai ales, să nu iasă svornuri despre demisia șefului ! A șefului care nu mai poate — probabil — suporta atmosfera înecăcioasă a morgei din fruntea organizației locale.

Expectativă și amenințare cu demisia ? La ce bun când în recente alegeri, acțiunea slăbănogului — care se numește comitetul executiv — s'a dovedit a fi nulă cu desăvârșire.

La ce bun rezerve, expectative și demisii în fața unui ciot putred — ros de molii, când mult mai eficace ar fi — ideea nu e numai a noastră — o vigoasă squidure într-o cât mai apropiată adunare a delegațiilor comunale.

Și cu această ocazie o neîntărzia primenire este imperios necesară.

C. N. T.

Dela Casa Națională

Casa Națională „Regina Maria” a avut a doua sezoane Duminică 23 Dec. 1928, orele 11 dim.

Pentru buna reușită a sezoanelor au dat concursul d-l prof. V. Ghițescu, liceul de fete și școala primară de fete No. 2 de sub direcțiunea D-nei Măjeriu.

D-l prof. Ghițescu a conferențiat despre opera lui Mihail Eminescu.

Cu remarcabilul D-sle talent D-l Ghițescu a făcut o foarte frumoasă analiză a operei marelui poet și insistând mai mult asupra poeziilor lui — a cântat să proiecteze asupra auditorilor temperamentul genial al poetului cristalizat în minunatul font al poeziilor sale și redat într-o formă atât de imp-cabilă.

După terminarea conferinței au urmat mai multe recitări din opera lui Eminescu, ținute de elevele liceului de fete.

Eleva Crețu Paraschiya din cl. VI a recitat Satira III. Foarte dușos, cu o voce ce-a produs admirație prin claritatea și timbru-i dulce, eleva Rotaru de cl. IV a cântat : O năma dulce mama. Eleva Albu Elvira din cl. IV a recitat apoi Glosa.

A urmat după aceasta școala No. 2 de fete. Eleva Lelescu a recitat foarte frumos o poezie de Crăciun, după care corul școlii s'ib conducerea D-nei Măjeriu a cântat câteva cântec de stea.

La urmă Parintele Matasa a adus mulțumiri persoanelor care au participat la aceasta sezoane, adăugând și câteva cuvinte în legătura cu apropierea sărbătorilor Crăciunului.

Macar acum de Sfintele Sar atori — spune Parintele Matasa — să lăburăm din sufletele noastre preocupările materiale și alte preocupări ale vieții — acestă treacătoare și să facem să revie o viață spirituală ideea luând drept exemplu viața lui Christos.

Face apoi urări de Sf. sărbători și astfel sezoanele ia sfârșit.

Oh, „Rapid“ !

În nenumărate rânduri am atras atenția autorităților și am protestat contra societății Rapid.

Am fost glasul celor care strigă în pustiu...

Asasina societate „Rapid“ și-a continuat nestingherită de nimeni, mai departe, opera ei criminală.

Șeful postului Pângărați, raportează companiei, că în noaptea de 22 Decembrie 1928, un automobil al societății de asasinare a omorât pe locuitorul D-tru Gh. Poșca.

Faptul va trece, desigur, cași multe altele fără vre-o măsură exemplară din partea celor însărcinați cu apărarea vieții cetățenilor.

Dar nepăsarea aceasta va sili pe cetățeni să-și apere singuri viața.

E dreptul lor sfânt !

Prinderea lui Cernahovschi

În ziua de 3 Ianuarie a. c. — în timpul unei vânatori organizată pe moșia d-lui Juvara — jandarmii postului Gărcina au surprins pe vestitul Cernahovschi, care rătăcește de ani de zile prin munții județului nostru.

La somația jandarmilor, Cernahovschi nu s'a opus, ci s'a predat, dându-și doar falșul nume de Popescu, vânător din Piatra-Neamț.

În drum spre companie, însă, Cernahovschi și-a mărturisit adevăratul nume.

Dela comp. de jandarmi la poliție a fost adus de d-l comisar Mina și sergentul Oică. Aici, organele polițienești au căutat să-l convingă că nu va suferi maltratări și alte pedepse, ci, doar, va fi deținut în vederea unui mandat de arestare pentru doi ani, emis încă din anul 1919.

Până la judecarea opoziției, Cernahovschi a fost transportat la arestul preventiv.

Cu prinderea lui se va pune capăt micilor furturi de pe periferia orașului, care erau făcute de alți indivizi cu numele lui Cernahovschi, pe care totuși îl înspăimântase și-l îndepărtau de ideea predării, cu fiecare nou furt.

Despre petrecerile de orice fel

Un binevoitor tradiționalist, apărător al obiceiurilor frumoase și al ordinii publice ne atrage atenția că dela o vreme balurile, petrecerile, nunțile, cumetriile, etc. — se fac în centrul orașului, în localurile publice ori în sălile teatrelor și ale hotelurilor.

Înainte nu era așa. Și pe atunci toate aceste petreceri aveau în farmec deosebit, în atmosfera aceea de ceremonioasă gospodărie familială — o petrecere din acestea, în condițiile arătate nu se uită toată viața.

Azi nu mai e așa. În atmosfera cărciumelor, a hotelurilor și a localurilor publice, o nuntă, un botez, un bal, o petrecere — tu numai că nu are căldura aceea prietenească de odinioară, dar, adeseori, are un sfârșit tragic.

...Registrele poliției ne-o dovedesc suficient.

Ar fi bine, credem, o restringere a autorizațiilor, în acest sens — cei ce ar putea-o face servesc morala publică.

RECLAME ȘI ANUNȚURI

cu prețuri reduse — primește
spre publicare ziarul

„AVANTUL“

DIVERSE

Apariția ziarului nostru, va auzi — până în vacanța paștelor — oarecari neînsemnate neregularități, datorită faptului că directorii vor fi nevoiți a absenta din localitate, în vederea examenelor de capacitate, pentru învățământul secundar.

În cerc întins a avut loc, în ziua de 26 Dec. 1928 a doua zi de Crăciun) legăduia D-lui Petre Vasilescu, funcționar la primăria locală, cu D-ra Ceri a Zentului, fiica D-lui Geor. Zentului, reprez. forme de automobile „Leontida” din acest oraș.

Ministerul Instrucțiunii prin ord. cu No. 14254/1928 comunică, că în conformitate cu dispozițiile art. 118 din legea învățăm. primar, toți învățătorii sau învățătoarele să aibă trei ani de învecinare cu titularii pentru a se putea prezenta la examenul de decontare, iar pentru nominalizarea cu titulari se cere să se atestă legea reciproci. În consecință pentru cei cari au plecat să-și facă studiul mătur după numire, timpul se accentează după ce au făcut șagul mături.

În ziua de 27 Dec. 1928 (a treia zi de Crăciun) s'a oficiat într-un cerc de rucă și priten, legăduia D-lui Geor. I. Mălar, licențiat în drept, cu D-ra Victoria Enădăscu.

Le transmitem felicitările noastre.

În urma unui chef, făcut la o cărciumă din strada Carol, indivizii Gh. Catana, Gh. Măstăcăneanu, I. Mereuța și I. V. Mihalache, s'au luat după o femeie, pe care au atacat-o și jefuit-o. Intervenind omul de pază al soc. Fiducitatea, din dreptul morii Dumbrava, indivizii l-au maltrat și l-au jefuit.

Poliția i-a arestat și face cercetări.

Tot la poliție se mai află și Gică Vasiliu autorul furtului comis în localul comerțiantului Pincu Iacobi.

Poliția locală a primit spre cercetare, dela parchet, reclamația d-lui Hnatâr, locotenent în rezervă, care a reclamat pe August și Frantz Reder, din localitate, pentru că i-au luat mașina, suma de 50.000 lei și l-au maltrat.

D-l Hautâr este cumnatul fraților Reder și venise dela Focșani să petreacă împreună sărbătorile Crăciunului și anul nou.

În noaptea de 16 Dec. 1928 individul Neculai C-tin Popa din Comuna Gărcina s'a introdus în casa locuitorului Neculai Vasile Lazăr furându-i un sac cu porumb în cantitate de 50 kgr.

Cazul se cercetează de șeful postului respectiv.

mănuire, când gândesc că acel Mihai, de care în vremea lui poporul cânta :

Viteazul Mihai
Sare pe șapte cai
Și strigă Banatul vai !

Acel Mihai purta foc și sabie în Moldova ! — Asemenea Ștefan, însuși marele Ștefan purta sabie și foc în Țara Muntenească, țară de frație ! Cruntă neamire, dintre care izvoră în urmă slăbirea și robia amândoror țărilor — căci cine le-ar fi călcat, la un loc fiind ele, când în parte fiecare imprăștia grozava spaimă !

«Matei Basarab al Valahiei și Vasile Lupu al Moldovei, vrednici de străbătarea văcurilor înfrunțându-și spre luminarea neamului, școli prin care mult mai temeinic se rădica un

popor, decât prin crudele mijloace de sânge și de stărpire !

«Ei înzestrară școlile cu averi de moșii... astăzi pradă unor călugări greci de prin munții lumii ! Dar bun este Dumnezeu părinților noștri ! Veni-va odată, ziua dreptății, unde fiecare să rămâne cu ale sale ! Călugărul venetic cu rasa și Românul băstinaș cu moșia.

«Fraților ! azi e ziua slăntului Ștefan, azi e sărbătoarea domnului Ștefan cel Mare, acest fiu al unei mame române, care, înadunând glasul inimii, zicea de pe zidurile cetății Neamțului : «Mergi fiule de te bate cu dușmanii țării noastre, și să nu mi te întorească decât mort învins, sau viu învingător !»

«Azi e ziua să serbam sfânta adu-

cere aminte a atâtor bărbați de slavă, care ne-au păstrat o patrie dulce și frumoasă !

«Așezați precum suntem, în mijlocul îndoitoiului despotism al Europei și al Asiei, să ne dăm împreună trăieșca, ajutoarea mână de unire, și să zicem cu toții :

«Trăiască Moldova ! Trăiască Valahia ! dar învrednicească-ne Dumnezeu să putem striga într-o zi : «Trăiască România unită !» Atunci, fraților, soarele luminei va pătrunde și va imprăștia adâncul întunec în care zacem ; atunci numai vom fi ceea ce trebuie să fim, adică fiii unei singure moșii !

«În visurile mele înflorit se arată viitorul României. Suntem milioane de Români răsleți !...

...Ce ne lipsește ca să ajungem un neam tare ? Unirea. Numai Unirea ! Să trăiască Unirea Românilor !

«Urarea și închinarea mea este ca această strălucită zi, în care ne-am adunat ca să serbăm fablica umbră a lui Ștefan, patronul faptelor mărețe, această zi să fie și pornirea unei strâns înleștate legări între noi de a lucra, cu t. p. i. la rădicarea din țărână a României, și de a ne trezi înfrunțând la glasul eroicului sau trecut, strigând cu toții : «Trăiască unita România !»

STAMPILĂ în CAUCIUC ȘI METAL
la timp, curăț și afiș
execută Tipografia „LUMINA” D. Abramocii
Piatra-N. strada Petru-Rareș No. 8

Aron Cotruș

— Prezentare Moldovenilor —

Anii din urmă au ridicat, după Octavian Băga, un nou poet ardelen, pedestralul consacrarilor definitive, Aron Cotruș. Cu vigoare proaspătă versuri încheiate cu plămăuiri originale, cu un limbaj în care gândul se îmbină aspru cu vorba veche și în deosebi cu originale izbucniri de voință, Aron Cotruș s'a înscris în anii de după războiu ca un autentic poet. Cele din urmă versuri sale adunate în volumul „Măine”, abordând probleme sociale de actualitate, turnate însă în evidente forme poetice, au accentuat și mai mult semnificația literară a poetului ardelen. Cazul de altminteri nu e izolat, cel puțin în literatura Ardealului.

Și împrejurarea trebuie menționată, întrucât afinitățile d-lui Cotruș cu literatura literară a Ardealului, sunt elemente ce intră în geneza motivelor de creație. Inuși Coșbuc—ca unul ce a fost în nota manierei literare a lui Slavici—marele reformator și continuator, în același timp, al literaturii din Transilvania, a abordat cu succes în plămăuirile sale teme de natură socială. Fără îndoială, mare glorie a poeziei sociale a fost Octavian Goga, dela care însă poemul nostru n'a moștenit nimic. Naționalismul ce svâcnește în poeziile sale, când iredent, când cu jalnice accente de desnadejde, se manifestă adesea în subiectele sale rurale. Lae Chioru Biblișii satelor și alți numeroși eroi anonimi de cari abundă poezia sa. După cum și întreaga-i nastoiegie de peisaj rural, înviorăse în definitiv dintr-o preocupare a fenomenului social, se explică și împrejurarea de a se fi aventurat, fără succes, în politică.

Sufletul Ardealului robit într-o mină rău luptă, umilintă și îndărăjire a fost firesc împins spre această preocupare socială. Înăi cei dintâi mărșalitori de condei ai acestei provincii și-au atins ochii în mod fatal, spre spectrul fenomenului social. Ea n'a devenit însă criteriul de plămăuire literară decât cu Ion Slavici, datorită căruia capătă și o amplitudine mai mare și sub acest raport, fără îndoială se poate stabili o notă caracteristică pentru toți literații Transilvaniei.

Dar în afară de aceasta se mai găsește și o altă trăsătură generală în cuprinsul literaturii românești din Ardeal. Este tradiția*, Tainica legătură ce incipie sufletul individului de conștiința neamului — după cum și respectarea moștenirii, din veacuri fac din scrisul acestor literați un document de înaltă înțelegere spirituală al unor permanente nevoi. Astfel idealul estetic în general e pus în funcție de această tendință. De altminteri însă, caracterul acesta a intrat în așa măsură în ritmul oricărei creații literare, încât devine o stare de subconștient. Așa se explică de ce Lucian Băga care a revoluționat întreaga noastră literatură prin formidabilul său spirit modernist, n'a neglijat într-un mic lăuntrică poruncă a creației literare ardelen. Și este apoi chiar ceea ce caracterizează mai adânc poezia cea mai nouă a d-lui Cotruș. Este deci o fundamentală eroare, dacă nu o totală neînțelegere, întrezărirea influenței goghiste în structura socială a poeziei sale.

Ceea ce determină tendința socială la Goga era iredentismul național,

pe câtă vreme abordarea aceeași tendințe de către poetul Cotruș se datorește unor stări a căror actualitate se accentuează abia dela Unire. Iar despre o filiație de asemenea nu poate fi vorba, până când există un curent general și nu un fenomen izolat.

Totuși, ceea ce a ridicat la valoare artistică poezia d-lui Aron Cotruș, este talentul său înăscut, formidabil, plin de elanuri și energii, originalitatea sa răspicată, cel puțin în literatura noastră. În ce privește afirmarea sa ca poet, ea prezintă un caz particular. Anume d Cotruș a isbutit să se impună ca atare printr-un tardiv și dubitator debut. Asemenea cazuri nu sânt însă tocmai rare, uneori scriitorii de mare valoare nu-și găsesc numai decât cheia și măsura talentului lor, fiind astfel nevoiți să-și târăgănească debutul în îndelungate încercări în ciuda tuturor scăpărilor îmbelșugate în fagădueli. În schimb când își găsesc măsura talentului, opera lor apare viguroasă, masivă, îndoilele asupra lor eliminându-se de la sine. Inuși Liviu Rebreanu, cel mai de seamă romancier al nostru, a cunoscut această eroică luptă. Nici el, precum nici Aron Cotruș, n'au avut parte de succesul imediat al unui debut de aureolă. Ci cu toate scânteerile de promisiuni și netăgăduite izbucniri de talent, au înfruntat munca îndelungată a unei dificile izbânzii.

Aron Cotruș a început în maniera poeziei vechi. Aceasta însă se epuizase, și cheltuisse chiar și la noi toată bogăția sa, în culmile ridicate de înaintași. Războiul mondial i-oferă în schimb posibilitățile unor teme inedite, care datorită spiritului poetului prin excelență voluntar și lugubru, îi largesc cercul motivelor de creație. Totuși numai timpurile postbelice i-aduc afirmarea. Poezia nouă, în deosebi cea expresionistă, cu abordarea temelor de voință și înlocușe subiectele sentimentale de altă dată, captă vează sensibilitatea poetului într-un mediu în care structuri sale spirituale.

Astfel, nu vechile peisagii ale copilăriei sau sporadicele salturi de dragoste din penultimul său volum îi sunt proprii ci mai de grabă izbucnirile robuste din ultimele poezii unde dânsu se vede și se dorește în linia eroice voinței de fier: precum și țelurile-i poeziei sociale, cuprinse în volumul „Măine”. Aici poetul se găsește cu adevărat în mijlocul elementului său, putându-și realiza astfel plămăuirile organice și firese. Subiectul social nu sufică însă animația creației estetice. Poetul deodată se simte identic cu sufletul neamului (Urmele mele se pierd) cu care înaintea în aspirații și revoltă (în adânc de codru).

De-ici se naște acea atitudine de „vates”, de profet, ce biciuște nemilos orice dușman — caracter prin excelență voluntar — care-i despoce neamul Ciocoiul și groful sânt a ceeași desfătarnici mișei; ținta li-e comună, desaxați și fără afinități cu marea gloa, o tâlhărească prin silnicii în complicitate „lon” desprins din gloață și totuși identic cu masa colectivității, e poate însuși poetul. În conștiința lui e neștirbită icoana menirii și a puterii pe care o posedă și aceasta este izvorul revoltelor descătușate ale poetului ce constituie una din cele mai frumoase pagini ale po-

eziei contemporane românești. Revolta sa e lăuntrică, mocnește cu accente ferecate, care răsună astfel și mai adânc :

Uraș domn
Pe al adâncurilor noastre stăși
somn,
Pe al răsmirișelor roșu praznic,
Mai roși vei oare vre-odată nă-
praznic,
Acestui neam—viața și istoria—
tu,
munte
al vrierilor noastre celor mai
crunte,
Horia ? !

Este un vădit îndemn la revoltă. S'au acest admirabil pasagi ce încheie în sine împletiri de viziuni în chip cu adevărat poetic :

Și'n zarea zărilor, se ivește
și crește
tot mai mare,
mai ațătoare,
mai copleșitoare
fără de hotare
cu istoria,
involburată,
neîndurată
umbra lui Horia... căci din
șirurile sale se desprinde aievea, în
svâcniri de ritmică alterare urzirea
unei clocotitoare revolte, ce o con-
templezi simpatetic.

Volumul ultim („Măine”) al lui Cotruș e încheierea definitivă a unui viguros talent. În nota vremilor noastre și a celor mai proaspăt creații, el poartă toate caracterele unei definitive opere. La toate acestea se mai adaugă și versificația cu totul nouă a stihurilor, precum și duhul proaspăt al limbajului său.

Se vorbește de o bucată de vreme mult despre rolul d-lui Arghezi în formarea unei noi limbi literare. Fi-rește, ca orice organism viu și limba literară trebuie să evolueze. Fixarea limbii prin cuvântul scris, n'o poate încremeni într-o rigiditate statică, pentru că astfel ar fi imposibilă arta poetică, ca însemnând, în schimb, evoluția ca într'un sens unic și canalizat. Astfel este absolut să se mai vorbească despre o limbă literară a provinciilor.

Ele-și mai păstrează doar caracterul diferențiat al conținutului, provenit din fapte lăuntrice particulare și organizări sociale deosebite. În acest sens rolul d-lui Arghezi e bine așezat pe planul discuțiilor. Însă nu corespunde realității, dacă ne dăm seama de valoarea scrisului său D. Arghezi e un poet mediocru cu un limbaj relativ propriu, însă cu o absență totală a putințelor de înrăurire mai adâncă. Acela care a reformă în mare parte limba noastră literară, e d. Lucian Băga. Reformarea limbii noastre literare, își găsește motivul în modificarea întregii idilogii, determinată de lărgirea cadrelor vieții de stat românești. Această idee cu toate repercursiunile ei se resfrânge în creația d-lui Lucian Băga. Opera sa ne oferă privilegiștea unor noi exprimări, încheiate, plămădite din înrăspite alăturări. Arhaismul se înbină cu expresia banală, înlăturându-se frazele de palidă și discretă conțurare. Uneori se întâlnesc și lucruri spectrale sau poleiri cu penumbre, ce mai profund deschid înțelesurile adânci.

O altă limbă literară acoardează și d. Cotruș—cu semnificative depășiri totdeauna linia banală. Astfel fără a fi distinsă în sensul undulațiilor fine, poezia d-lui Cotruș prezintă toate măturile unei definitive înche-gări—și în ce privește caracterele ei, ea e aspră, culturoasă, adâncă, clocotitoare — e poezia sufletului modern neastâmpărat.

Din începuturile presei în județul Neamț

Sărguincioasa lucrare a lui Nerva Hodoș și Al. Sandi Ionescu, ocupându-se de publicațiile periodice românești, apărute între anii 1820—1906, are următoarele ziare și reviste apărute în județul nostru, în acest interval :

1) *Schola Poporului*, Piatra-N. 5 Sept. 1871, tipografia „Pionul”, director Th. Tăutu.

2) *Correspondența Provincială*, Piatra-N. 21 Aprilie 1874—apare intermitent până la 1901, tipogr. Jud. Neamț, redactor și proprietar C. V. Andrieș.

3) *Nesograful Ospitalului Neamț*, Piatra-N. 1877-78, tipogr. jud. Nt., (Moscovici).

4) *Situațiunea* Piatra-N. 1878, tipografia Tăutu.

5) *Vocea Carpaților*, Piatra-N. 15 Martie—Mai 1879, ziar politic, economic, literar.

6) *Speranța*, P. N. 1880, în jargon.

7) *Mișcarea liberală*, P. N. 1881-1883—săptămânal.

8) *Colectorul literar*, P. N. 2 Ian.—5 Iunie 1887, tip district. Nt.—pentru ambe sexe (romane, nuvele, variații anecdote, etc...)

9) *Deșteptarea*, P. N. 1891-92, ziar politic, economic, literar, statistic, tipografia „Unirea”, director N. I. Herovaru.

10) *Deșteptarea poporului* P. N. 8 Aug. 1891—2 Febr. 1892, ziar politic, economic, literar, statistic.

11) *Rev. soc. corp. didactic*, din jud. N. 1896—1903, tip. unirea, cu numeroși colaboratori, azi în viață.

12) *Propășirea, rev. soc. corp. didactic* P. N. 15 Oct. 1899-1903.

13) *Literatură și știință populară* Piatra-N. 1900-1903, apare neregulat.

14) *Steaua Israelită* P. N. 1900 publicația emigranților evrei.

15) *Libanon* P. N. organ sionist, tip. Unirea, 1 Tisch 1832 1 Septembrie 1901.

16) *Prietenul industriei și al comerțului* P. N. 22 April-1 Mai 1901 tip. Unirea.

17) *Zimbrul* P. N. 14 Febr. 1901 organ indep. tip. Progresul.

18) *Buletinul of. al distr. Neamț* (Pionul) P. N. Aug. 1903, tip. jud. Neamț, sub conducerea prefectului și a secretarului.

19) *Munca* P. N. Nov. 1904-905, literar-științific, tip. Gheorghiu.

20) *Puterea* P. N. Ian. 1905, org. al partidului conservator din județul Neamț, tip. jud. Neamț.

21) *Mercurul comerțului și industriei* P. N. Iunie 1906, tip. Unirea.

22) *Cetatea Neamtu*, Tg. N. Nov. 1906, rev. bimes. director I. V. Crețu tip. Ruckenstein și Gheorghiu.

23) *Schekelul*, P. N. 14 Mai 1906 ziar ocazional, tip. Unirea.

C. N. TURCU

(va urma)

Turmăul Milenei.

Este titlul noului roman al mult răsfățatului scriitor ieșean, Ionel Teodoreanu, autorul volumului de nuvele „Ulita copilăriei” (care va apare în curând într-o a doua ediție, revăzută și adăugită) și al celor trei volume „La Medeleni”—romanul-poem care a avut, la noi, cel mai strălucit succes de librărie din câte a cunoscut vreodată o carte românească.

Victor Iancu

*) Vezi articolul meu din foiletonul ziarului „Patria” din Cluj No. 89 anul 1927 : „Literatura Ardealului românesc și tradiția”.

Păstrați datinele strămoșești, curate

Anul nou aduce cu sine multe datine lăuate nouă de strămoși din timpuri foarte depărtate.

În părțile noastre trăiesc încă acestea: «Plugușorul sau urătura copiilor până la 12 ani, cari vin în perechi cu trăsnița la sold și clopotelul în mână să spună la fereastră o urătură învățată înainte de vârsta școlii, în emoțiile pregătirilor pentru ajunul anului nou.

În popor se păstrează mai multe urături dintr-o categorie mai caracteristică sunt trei: Una începe cu: S-a sculat mai-nă-badica Traian, alta cu: Măne anul se noaște, plugușorul se pornește și alta cu: A venit Sf. Vasile și ne-a dat plugul pe mână fiecare din ele cu diferite variante.

În schimbul urăturii copilul primește un colăcel, câteva nuci, mere sau gologani.

2) Colinda sau cântarea specială ajunului de anul nou, cântată de copii mai mari sau chiar de adulți în preajma mezului nopții

Două colinde mai trăiesc — una începe cu buna sara la moș ajun, și alta cu „sculați boeri mari sculați, florile dalbe ambele cântate într-o melodie specială de colindă.

Colindătorii primesc daruri mai însemnate decât plugărașii și pe la unele case sunt primiți în casă și ospătați.

3) Plugul mic compus din 6 persoane — unul ară, altul cântă din fluier al treilea trage buhaiul, al patrulea bate toba, al cincelea pocnește din bici și al șaselea ține buhaiul și toba și strigă hăi.

Cel ce ură spune urătură lungă și sună din clopot mare. În plugul acesta intră băieți de la 14-18 ani — cari rămân dela plugul cel mare.

4) Tiganul cu ursul e o datină mai nouă care ar trebui să dispară neavând nici un rost. E motiv numai de vorbe pornografice și atitudini scandaloase și din partea tiganului ca și a ursului.

Se fac pe unele locuri urși îmbrăcați în spic de stih și cu cap de porc — cari imitează bine ursul, mai adesea însă copii îmbracă un cojoc pe dos și zic că-i urs — ca să iasă gologani.

Cântatul la urs are o melodie specială pe care puțini o cunosc.

5) Plugul cel mare cu 24 de persoane — În el intră flăcăii din sat cari au cel puțin 18 ani — fiecare cu un rol deosebit — În general cam aceasta e distribuția.

a) Capra, un țol închipuind pielea caprei, îmbrăcat în hârtie tăiată creț și mărunț, în diferite culori Sub acest țol intră un flăcău ca și cum ar intra în pielea caprei. În partea de dinainte

are o deschidere pe unde era capul caprei făcut din lemn cu coarne și falcă de jos mobilă ca să poată clămpăni când e trasă de o ată — jucatul caprei e un joc cu mult meșteșug și tare obositor. b) moșneagul și c) baba stăpâni caprei — cari o hranesc, o joacă și-i poartă grija.

d) Șase cai — fiecare îmbrăcați în cordele și în bărnete alese — călări pe trupuri de cai de lemn — jocul cailor e însoțit de strigăte și sărituri speciale. e) restul sunt conducători cavaleri, ofițeri, marcenți, domnișoare, jidani și laurari.

Pe unele locuri se face abuz de mascați și se denaturează adevăratele datini.

6 Pe ici pe colo se fac și adevărate pluguri. — Un plug împodobit frumos — tras de șase fiacși gătiți cu cordele sau chiar cu 6 boi mânați de alți șase cu hărăpnee cari pocnesc de te asurzesc. — Înaintea lui merg cu faclii și-s însoțiți de un urător, un fluierar, o toba și un buhai. — Trag brazdă prin omăt și ură frumos și îndelung — Acesta pare adevăratul plug răsărit dela romani.

Acestea sunt datinile obișnuite în părțile noastre, datine românești cari trebuesc păstrate curate și încurajate.

Dela liceul Petru-Pareș

Se aduce la cunoștința elevilor particulari ca examenul parțial se ține de la 25 Ianuarie la 5 Februarie 1929.

Elevii particulari veniți dela alte licee, nu pot fi primiți la examen decât cu aprobarea Inspectoratului Regiunii XII școlară Bacău.

Acei elevi care n-au depus încă actele cerute de regulament, nu vor fi primiți în examen.

Deasemenea nu sunt primiți în examen elevii care n-au depus taxa cuvenită comisiei.

Scutirile vor fi afișate pe ziua de 10 Ianuarie.

Programe analitice, pentru materia cerută la examenul preliminar sunt la Cancelaria liceului.

Parinții elevilor dela liceu sunt încurajați, că odată cu trimiterea elevilor la școală după vacanță să achite și taxele către comitet.

Aceste taxe au fost afișate din vreme înainte de vacanță, așa că fiecare elev știe ce mai are de plătit.

Reduceri de taxe sau scutiri nu se mai fac.

Toți elevii sunt obligați a se prezenta la școală în ziua de 8 Ianuarie, tunși cu mașna.

Cei îndărătnici vor fi imediat eliminați.

PRIMĂRIA ORĂȘULUI PIATRA

No. 11869

La 26 Ianuar 1929 ora 11 se ține licitație în camera acestei primării pentru închirierea pe doi ani a parcelelor No. 2 de 5 ha. 25 m. p. și parcela No. 3 în suprafață de 7 Ha. 7.500 m. p.

Primar. N. I. IOANIU

Secretar, Gh. Covră

Incendiu

În noaptea de 20 Decembrie ora pe la orele 24 a izbucnit un incendiu la casa preotului Constantin Co-roamă din comuna Călugăreni.

Focul a luat naștere din neglijența unei servitoare.

Cercetările se fac de șeful postului respectiv.

Moarte subită.

În ziua de 23 Dec. 1928 pe la orele 6 dim. locuitorul Ion Onisei în etate de 75 ani din satul Mănăstirea Agapia, a murit subit în grajdul cămărarului Th. Arion din comuna Filioara, unde era tocmăit ca să taie lemne.

Domnilor abonați

cari ați rămas în restanță cu plata abonamentului, vă rugăm insistent, să ni-l trimiteți cât mai urgent, prin mandat postal, la Administrația ziarului nostru, str. Apele Minerale No. 8 Piatra-N.

Abonamentele

la „Avântul“

LA SATE LEI 120 PE AN
LA ORĂȘE LEI 150 PE AN
PENTRU BĂNCI, INSTITUȚIUNI ȘI
AD-ȚII PUBLICE LEI 200 PE AN

IOAN TURNEA

AVOCAT

Str. Cuza-Vodă No. 254
PIATRA-N.

70.000 lei de dat cu ipotecă rangul I.

A se adresa la ziar.

SERBĂRILE ȘCOLARE

În frământările vieții obidite de muncă, o sărbătoare este raza de lumină, care desrețeste frunțile îngândurate și întemează puterile zdruncinate. Învățământul are multe zile de trudă. Dacă pentru elevi greutățile în proprierea cunoștințelor sunt mari, apoi nici ocupația profesorilor cu educația legedelor vlastare nu este tocmai ușoară.

De aceea zilele de sărbătoare sunt o binecuvântare cerească, drept niște rezerve de întărire.

Serbările școlare sunt mai mult ca o sărbătoare obișnuită. Aceasta deseori nu angajează pe dascăl față de elevul său, pe când acelea apropiate sufleteste mai mult pe unii de alții și revarsă în atmosfera autoritară dintre ei dragostea părintească prin acel aer familiar și prietenos, izvorât din însuși caracterul serbării.

Serbările școlare lucrează însă în două direcții a-upra elevilor și asupra parinților. De farmecul desfășurării programului unei serbări se bucură nu numai elevii, ci și părinții și toate persoanele prezente, venite nu numai ca să se distreze, ci ca să se convingă și de rezultatele muncii copiilor și a profesorilor.

Programele acestor serbări se alcătuiesc anume, atât ca să învelescă asistența, cât mai ales ca o cultive și să-i dea o educație temeinică și serioasă. Cuvântările, recitările satirle înleptătoare, anecdotele pipărate, corurile, toate au de scop instruirea elevilor și a publicului. bieișirea unor apucături și îndreptarea moravurilor, odată cu distracția, fără ca totuși să lovească în presigul vreunei instituții înalte sociale, cum ar fi armata sau biserica. Prestigiul armatei lala unui neam, onoarea bisericii, laboratoarea caracterelor unui popor, nu îngăduie batjocorirea sau ironizarea lor, sub nici o formă, nici odată, în nici un loc, dar mai ales la asemenea ocazii.

În acest înțeles au primit ordine și directorii școalelor, încă din anii trecuți, de la înalții noștri dregători, în privința organizării serbarilor școlare:

evlarea ori celor recitari sau abuzul ofensatoare la armată și la biserică.

Asupra însemnată a acestui ordin nu este loc să insistăm acum. Anece-dote e lile aprie, relativ la biserică și la preoti iar părea poate inofensive unora nedepriși să angela mai adânc asupra efectului recitării lor în public, dar experimentată această pădere, atunci numai se vede lămurit u marea dezastruasa pentru respectul datorat celor sfinți, din privirile sarcastice și din hazul zgornos și ostentativ al celor de față.

Um licaa bisericii, nu poate fi simțita mai bine de cât de reprezentați ei prezenti la recitarea unor asemenea anecdote.

Substinațul, dus la serbarea unei șoli din localitate pentru înălțarea mea suflului, ca durere am trebuit să îndur umilirea acestui gest. Prin recitarea anecdotei „Cioaba la biserică“ de T. Speranța, în care tolu pre tulni tocmă în momentul subline ale Sf. Liturgiei, este interpretat și rastălmăcit în culori cu totul contrare scopul său, jignindu-se-a dăne prestigiul sau și stințenia tainei.

Nu în felul acesta se face educația publicului. Respectul e le sfinți. Pe respectul lor se rezimă întreaga organizație socială. Atacarea lor va duce la năruirea edificului pe care se sprijină orice societate, din vremurile cele mai vechi și se va sprijin până la sfârșitul veacurilor.

Irodion.

RECLAME ȘI ANUNȚURI

cu prețuri reduse — primește spre publicare ziarul

„AVÂNTUL“

Citiți și răspândiți

„AVÂNTUL“

Tipografia Jud. Neamț
Piatra-N. str. Alex. cel Bun 32

COMPLEX RENOVATĂ CU MAȘINI ȘI LITERE NOUI
ADUSE DIRECT DIN STRĂINĂTATE

TIPOGRAFIA

NEAMȚ

JUDEȚULUI

EXECUTĂ ÎN CELE MAI AVANTAJOASE CONDIȚIUNI ORICE LUCRĂRI DE TIPOGRAFIE ca: TEZE, ZIARE, REVISTE, BROȘURI, AFISE, REGISTRE DE COMPTABILITATE, CĂRȚI POSTALE, PLICURI, HĂRȚI CU FIRMA, MEMORANDUM, INVITAȚII DE NUNTĂ, CĂRȚI DE VISITĂ
PIATRA-N. STR. ALEXANDRU CEL BUN 32 (LĂNGĂ ORFELINAT)

SOCIETATEA DE PAZĂ ȘI SIGURANȚĂ FIDUCITATEA

PRIMEȘTE ABONAMENTE LUNARE ȘI ANUALE POSTURI ÎN RAIOANE ȘI POSTURI FIXE

PIATRA-NEAMȚ

STR. APELE MINERALE 5